

JERZY MORSTIN

Działalność szkoleniowo-organizacyjna, badawcza i produkcyjna Państwowego Instytutu Sztucznego Unasieniania Zwierząt Gospodarskich w Wels (Austria)

Z Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębku

Historia sztucznego unasieniania w Austrii ma już 30 lat i nierozwrotnie łączy się z bogatym w tradycje, sięgającym czasów rzymskich, miastem Wels, w Górnej Austrii.

Sztuczne unasienianie była w Austrii zapoczątkowali zimą 1946/47 Amerykanie (wojska okupacyjne). Przebywający wtedy w Wels profesor Uniwersytetu w Illinois dr wet. Vandemark wysunął inicjatywę i pomógł w zorganizowaniu stacji unasieniania, która została powołana wiosną 1947 r. Czynnikiem, który o tym zdecydował było szerzenie się po wojnie chorób kryjnych u bydła. Działalność Instytutu została podporządkowana Departamentowi Weterynaryjnemu w Ministerstwie Gospodarki Rolnej i Leśnej. W takiej zależności pozostaje do dzisiaj.

Wraz z rozpowszechnieniem się techniki sztucznego unasieniania była w Austrii (w 1950 r. istniało 25 stacji unasieniania posiadających 132 buhaje i unasieniących 7,2% pogłowia krów), Stacja Unasieniania w Wels przekształcona w instytut, zaczęła spełniać rolę placówki szkoleniowej, naukowo-badawczej i zakładu wiodącego.

Rola i zadania „Die Bundesanstalt für Künstliche Besamung der Haustiere” w Wels, którego dyrektorem jest od 1960 r. dr Egon Müller, sprawada się do:

1. Szkolenia lekarzy weterynarii specjalizujących się w dziedzinie sztucznego unasieniania.

W Austrii zabiegi sztucznego unasieniania wykonują lekarze weterynaryjni, poza niewielkimi rejonami górskimi, gdzie mogą je wykonywać technicy. Z reguły co roku, lekarze wet. wykonujący zabiegi unasieniania odbywają tygodniowe kursy, na których przekazuje się im najnowsze osiągnięcia z zakresu sztucznego unasieniania, a także z biologii i patologii rozrodu. Kursy kształcące techników w zakresie sztucznego unasieniania trwają 4 tygodnie.

2. Prowadzenia centrum dokumentacyjnego i księgozbioru z najnowszymi pozycjami międzynarodowego piśmiennictwa w zakresie sztucznego unasieniania, zwalczania niepłodności, fizjologii rozrodu i działań pokrewnych. Księgozbiór obejmuje ponad tysiąc tomów i kilka tysięcy nabytek publikacji. Centrum numeruje i wykorzystuje ponad 30 periodyków.

3. Poradnictwa w dziedzinie rozrodu i sztucznego unasieniania była wśród hodowców zrzeszonych w związkach hodowców i szkółach rolniczych. Organizowane są liczne kursy dokształcające i wykłady.

4. Wydawania rocznych sprawozdań o sztucznym unasienianiu w Austrii i utrzymywania kontaktów z innymi stacjami unasieniania (obecnie siedem, podległych Krajowym Izbowi Rolniczym, jedna działa na zasadach spółdzielczych), poprzez organizowanie dorocznych zjazdów kierowników Stacji.

5. Utrzymywania kontaktów naukowych w zakresie sztucznego unasieniania, jak również biologii i patologii rozrodu, z instytutami wyższych uczelni w Austrii i innymi instytucjami badawczymi w kraju i za gra-

nicą. Wyraża się to w podejmowaniu wspólnych tematów badawczych i bieżącą wymianą informacji o stanie i wynikach badań, a w kontaktach zagranicznych w licznych podróżach naukowych, wygłaszanych referatach i organizowaniu, znanych szeroko poza granicami Austrii, międzynarodowych sympozjów w zakresie sztucznego unasieniania i fizjologii rozrodu była.

W 1976 r. odbyło się jubileuszowe, 25 Sympozjum.

6. Prowadzenie stacji unasieniania i działalności badawczej w powiązaniu z praktyką.

Stacja utrzymuje 18 buhajów reproduktorów rasy simentaler (Fleckvieh) i szwyc (Braunvieh). Buhaje nie opuszczają obory przez cały rok. Zwierzęta obsługuje dwóch pracowników. Mimo, że buhaje nie korzystają z wybiegów, zdrowotność ich i kondycja nie budzą zastrzeżeń. Osiem z nich przekroczyło wiek 7 lat, w tym dwa 13 lat i w dalszym ciągu są użytkowane rozplodowo.

Godnym podkreślenia jest wysoki odsetek krów (53,6%) inseminowanych nasieniem buhajów sprowadzonych. Nasieniem buhajów częściowo ocenianych inseminuje się 2,2% krów, oczekujących na wynik oceny 7,8%, a będących w ocenie 17%. Sprawą zakupu, odchowu, doboru i testowania buhajów kieruje Izba Rolnicza (siedziba w Linzu), w skład której wchodzi trzy związki hodowców. W rejonie działania Stacji Unasieniania w Wels działają 3 związki hodowców bydła rasy szwyc i 1 związek hodowców bydła rasy simentaler. Rocznie poddaje się wycenie (testowaniu) ok. 20 buhajów. Zakład stosuje wyłącznie nasienie mrożone (od 1968 roku). Nasienie mrozi się w słomkach Cassou. Rocznie zakład wykonuje ok. 90 tys. pierwszych zabiegów, co stanowi 55% pogłowia krów (w całej Austrii objętych jest unasienianiem 46% krów).

Inseminacją zajmują się głównie lekarze weterynarii, prowadzący jednocześnie wolną praktykę. W rejonie działania stacji pracuje ich 134 (każdy wykonuje średnio rocznie 580 pierwszych unasienień), a także 4 techników (z których każdy wykonuje rocznie po ok. 2150 pierwszych zabiegów). Skuteczność zabiegów wynosi 73% krów nie powtarzających rui do 60 dni po pierwszym unasienianiu.

Personel laboratorium liczy 10 osób. Oprócz działalności produkcyjno-usługowej, prowadzone są także prace badawcze, które dotyczą głównie zakresu ulepszenia techniki unasieniania, udoskonalenia sprzętu inseminacyjnego, opracowania obiektywnych metod oceny nasienia, wpływu warunków środowiskowych na produkcję nasienia.

W ostatnich latach badania skoncentrowano przede wszystkim na opracowaniu metod fotogramometrycznych do oceny jakości nasienia oraz zróżnicowanej przydatności nasienia buhajów do zamrażania.

Działalność Instytutu Unasieniania w Wels jest doskonałym przykładem powiązania badań z praktyką.

Adres autora: dr inż. Jerzy Morstin, ul. Prosta 2/14 m. 39, 00-850 Warszawa.